

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV–VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP REJONOWY

16 stycznia 2025 r. godz. 11.00

Uczennico/Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 90 minut.
2. Pisz długopisem/piórem – dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora.
4. W zadaniach zamkniętych otocz kółkiem wybraną odpowiedź, a jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie skreśl i otocz kółkiem inną odpowiedź.
5. Jeżeli się pomylisz w zadaniach otwartych, przekreśl błąd i napisz ponownie.
6. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego komisji		

Tekst do zadania 1. i 2.

Po upadku panowania Greków przeszła władza na Rzymian. Ci, przyjąwszy religię chrześcijańską, poniechali nauk filozoficznych i przyrodniczych, których osiągnięcia uwiecznione na kartach dokumentów i ksiąg, spoczywały w ich skarbcach. Następnie objawił islam Allah, a jego wyznawcy odnieśli zwycięstwo. A kiedy utrwała się ich władza, wtedy posłał kalif poselstwo do cesarza Rzymu z prośbą, aby mu użyczył ksiąg naukowych. Ten posłał mu księgę Euklidesa i niektóre pisma przyrodnicze. Muzułmanie przeczytali je, zgłębili ich treść i nabrali tym większej ochoty, by posiadać ich resztę. Potem wyprawili poselstwa dla robienia wyciągów i tłumaczeń z dzieł greckich.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 28.

Zadanie 1. (0–3 pkt)

/3

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Tekst dotyczy zainteresowania *dzielami greckimi* ze strony **1.1.**____. Wymieniony w tekście grecki autor do dziś znany jest z powodu swych osiągnięć w dziedzinie **1.2.**____. Wspomniany w tekście *cesarz Rzymu* rezydował w **1.3.**____.

1.1.	A. Arabów	B. Tatarów	C. Turków
1.2.	A. historii	B. matematyki	C. polityki
1.3.	A. Akwizgranie	B. Konstantynopolu	C. Magdeburgu

Zadanie 2. (0–1 pkt)

/1

Wyjaśnij, dlaczego – jak wskazał autor – Rzymianie *przyjąwszy religię chrześcijańską, poniechali nauk filozoficznych i przyrodniczych.*

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst i ilustracje do zadań 3. i 4.

Do największych kupieckich bolączek należały cła i myta. Płacono za każdą przeprawę – czy to mostem awiniońskim czy zwyczajnym brodem. Większość ludzi ciągnących na jarmark podróżowała w konwojach, czasami poprzedzanych przez poczet sztandarowy i ochranianych po bokach przez łuczników i pikinierów. Same trakty były wystarczająco bezpieczne, przynajmniej za dnia. Większość ludzi przemieszczała się pieszo – rzemieślnicy w barwnych szatach i pończochach, kupcy w płaszczach podbijanych futrem. Ulice czyszczono, ale specyficzny zapach czuć było bez przerwy. Najostrzejszy smród panował w pobliżu handlarzy ryb, rzeźników i najgorszych ze wszystkich – garbarzy.

Na podstawie: F. Gies, J. Gies, *Życie w [...]*, Kraków 2018, s. 48, 54.

Na podstawie: [https://almanach.historyczny.org\[...\]Plik:Almanach-Baltazar_Behem-\[...\]jpeg](https://almanach.historyczny.org[...]Plik:Almanach-Baltazar_Behem-[...]jpeg);

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 79.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

/1

Do fragmentów haseł słownikowych dopasuj właściwe pojęcie użyte w tekście. Uzupełnij tabelę, wpisując w każdym wierszu jedno poprawne pojęcie.

	Hasło słownikowe	Pojęcie użyte w tekście
1.	W dawnej Polsce: opłata za przejazd przez most, groblę, roгатkę itp.; też: opłata pobierana od kupców za przewóz towarów.	
2.	Sprzedaż i kupno towarów odbywające się w stałych terminach; też: miejsce, w którym odbywa się ta sprzedaż.	

Na podstawie: *Słownik języka polskiego PWN*, [https://sjp.pwn.plsjp/\[...\]2568719.html](https://sjp.pwn.plsjp/[...]2568719.html); [...]2467408.html

Zadanie 4.1. (0–1 pkt)

/1

Podaj nazwę średniowiecznego stanu, którego dotyczy przytoczony tekst.

.....

Zadanie 4.2. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, która z ilustracji – A czy B – odnosi się do grupy ludzi określonych w tekście jako *najgorsi ze wszystkich*. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

Ilustracje, plan i teksty do zadań 5. i 6.

A

B

C

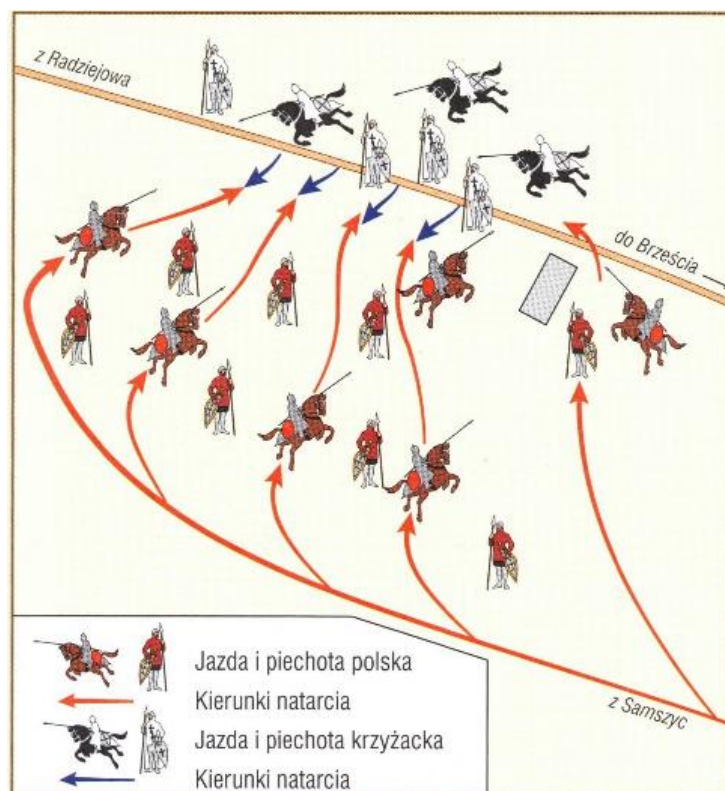
D

E

Historia Polski. Atlas ilustrowany, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 85, 88.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 43.

Tekst I

Klęska wyprawy przeciwko Turkom oraz śmierć króla na polu bitwy otworzyła największy i najdłuższy kryzys dynastyczny, z jakim monarchia jagiellońska miała do czynienia. Naturalnym kandydatem do tronu pozostawał młodszy brat poległego króla. Został uroczystie koronowany w katedrze na Wawelu na króla polskiego w obecności biskupów, dworu, dostojników polskich i litewskich oraz książąt śląskich, mazowieckich i ruskich.

Tekst II

Tam w obecności i na oczach najszlachetniejszej swej małżonki, królowej Jadwigi, nową koroną, zrobioną wcześniej ze złota i klejnotów, został koronowany i namaszczone na króla przez arcybiskupa gnieźnieńskiego. On pierwszy u Polaków i za ich poparciem w jednym i tym samym czasie dostał trzy największe zaszczyty: chrzest święty, bardzo znakomite małżeństwo i sławną koronę.

Tekst III

Był ze czcią koronowany w katedrze krakowskiej na króla Polski. Ziemię kujawską, którą jeszcze za czasów ojca jego zajęli Szpitalnicy Najświętszej Maryi Jerozolimskiej z domu niemieckiego, bez wojny i jednego cięcia mieczem od nich odzyskał. Niedługo zaś potem, książęta, panowie i cała szlachta ruska, nie mogąc się oprzeć jego potędze, dobrowolnie poddali mu siebie i swoje mienie, przyjęli go za swego pana, potwierdzając mu hołd przysięgą wierności.

Na podstawie: <https://muzhp.pl/kalendarium/>[...]; *Jana Długosza Roczniki czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, Ks. 10, Warszawa 2009, s. 206; *Kronika Jana z Czarnkowa*, Warszawa 1905, s. 4.

Zadanie 5. (0–3 pkt)**/3**

Do każdego z opisów średniowiecznej koronacji (teksty I–III) przyporządkuj literę, którą oznaczono wizerunek koronowanego władcy. W każdym wierszu tabeli zaznacz odpowiednią literę.

5.1.	Tekst I	A	B	C	D	E
5.2.	Tekst II	A	B	C	D	E
5.3.	Tekst III	A	B	C	D	E

Zadanie 6.1. (0–1 pkt)**/1**

Rozstrzygnij, na której ilustracji – A, B, C, D czy E – upamiętniono władcę, za panowania którego doszło do przedstawionej na planie bitwy. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

Zadanie 6.2. (0–1 pkt)**/1**

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Władca Polski, którego wyobrażenie przedstawiono na ilustracji oznaczonej literą E, był równocześnie królem

- A. Czech.
- B. Francji.
- C. Litwy.
- D. Węgier.

Tekst i ilustracje do zadania 7.

W 1603 roku Carlo Maderno wzbogacił bazylikę o monumentalną fasadę, będącą prototypem fasady Bazyliki św. Piotra, którą ukończył dziesięć lat później. W miarę zbliżania się do głównego portalu rytm wystających kolumn i pilastrów staje się coraz szybszy, co sprawia, że cała nasza uwaga skupia się na głównym wejściu do świątyni. Wspaniałość fasady przywodzi na myśl elegancki rzymski domus, który stał niegdyś w tym miejscu, nieopodal ogromnego kompleksu łaźni, i był siedzibą rodziny sprzeciwiającej się narastającej fali prześladowań.

Na podstawie: <https://liturgia.wiara.pl/doc/2944957.Stacja-...>

Na podstawie: [https://\[...\]pl/piekne-koscioly-we-\[...\]ktore-warto-zwiedzic](https://[...]pl/piekne-koscioly-we-[...]ktore-warto-zwiedzic); [https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]jpg)

Zadanie 7. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, na której ilustracji – oznaczonej literą A czy B – przedstawiono budowlę, o której mowa w tekście. W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do nazwy stylu architektonicznego, w jakim wzniesiono budowlę.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....

Teksty do zadania 8.

Jeszcze gorsze jest prawo przez niektórych heretyków z oszukaniem prostych katolików uczynione, aby każdemu wolno było wiarę sobie, jaką chce, tworzyć i odmiany w kościele czynić, a za to żadnego karania nie odnosić. Jeśli wykorzenianie wiary chrześcijańskiej i szczepienie ateizmu pohamowania nie ma, wielka się niesprawiedliwość dzieje. Dotknąć by i onego złego prawa, którem kmiecie, Polaki i wierne chrześcijany, poddane ubogie, niewolnikami czynią. Żadnej im obrony. Powiadacie sami, iż nie masz państwa, w którym by bardziej poddani i oracze uciśnieni byli pod tak *absolutum dominium*, którego nad nimi szlachta bez żadnej prawnej przeszkody używa. Rozgniewany ziemianin nie tylko złupi wszystko, co ubogi ma, ale i zabije, kiedy chce i jako chce, a o to i słowa złego nie ucierpi.

Na podstawie: Piotr Skarga, *Kazania sejmowe*, Lwów 1924, s. 151–153, 163, <https://polona.pl/item-view/4ffe7998-1987-4e4b-833c-d0b9a9ba7acc?page=168&searchQuery=kmiecie>

Zadanie 8.1. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Autor tekstu był pozytywnie nastawiony do idei reformacyjnych.	P	F
2.	Cytowany fragment dotyczy przede wszystkim <i>poddanych</i> zamieszkujących królewszczyzny.	P	F
3.	W tekście znalazł się przykład makaronizmu.	P	F

Zadanie 8.2. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, czy w cytowanym fragmencie tekstu autor poddawał krytyce przede wszystkim ustrój polityczny czy stosunki społeczne w Polsce szlacheckiej. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

Teksty do zadania 9.

Tekst I. Tekst wystąpienia króla na sejmie w 1661 r.

Moskwa i Ruś Litwę dla siebie przeznaczają; granice Wielkopolski staną otworem dla Brandenburczyka, a przypuszczać należy, iż o całe Prusy Królewskie postarać się zechce, wreszcie Dom Austriacki, spoglądający łakomie na Kraków, nie opuści dogodnej dla siebie sposobności i przy powszechnym rozrywaniu państwa nie wstrzyma się od zaboru.

Na podstawie: *Kronika polska*, pod red. G. Małachowskiego, nr 13, Kraków 1998, s. 1.

Tekst II. Tekst przemowy króla podczas uroczystości religijnej

Najświętsza Dziewico, Ciebie dziś za Patronkę moją i za Królową państw moich obieram. Tak samego siebie, jak i moje Królestwo polskie, księstwo litewskie, wojsko obu narodów i wszystkie moje ludy Twojej opiece i obronie polecam, Twej pomocy i zlitowania w tym klęsk pełnym i opłakany Królestwa mego stanie. Przysięgam ponadto i ślubuję, że po nastaniu pokoju wraz ze wszystkimi stanami wszelkich będę używał środków, aby lud Królestwa mego od niesprawiedliwych ciężarów i ucisków wyzwolić.

Na podstawie: <https://www.ekai.pl/1-kwietnia-mija-rocznica-...>

Zadanie 9.1. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Oba teksty są przypisywane temu samemu królowi.	P	F
2.	Tekst I został ogłoszony wcześniej niż tekst II.	P	F
3.	Zawarte w tekście I przewidywania spełniły się w II połowie XVIII w.	P	F

Zadanie 9.2. (0–2 pkt)

/2

Wyjaśnij sens przytoczonych w tekście II słów o *klęsk pełnym i oplakany Królestwa mojego stanie*. W odpowiedzi odwołaj się do stosowanych przez historyków nazw dwóch wydarzeń.

.....

.....

.....

Ilustracja i tekst do zadania 10.

Napis na ramionach krzyża: *Pro Fide Rege et Lege*

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 127.

18 czerwca na Wołyniu książę Józef Poniatowski zmusił do wycofania się ponad jedenastotysięczne siły rosyjskie. Na wieść o polskim sukcesie militarnym król wysłał do obozu zwycięzcy wraz z listem srebrne i złote odznaki orderowe w formie medali. Wprowadzony za zasługi w wojnie przeciwko Rosji order stał się celem ataku Rosjan i konfederatów. Marszałek konfederacji Stanisław Szczęsny Potocki podpisał uniwersał, w którym potępiono nowe odznaczenie wojskowe.

Na podstawie: *Wielka Historia Polski*, t. 6, Kraków 2004, s. 137.

Zadanie 10.1. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, czy cytowany tekst dotyczy orderu ukazanego na ilustracji. W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

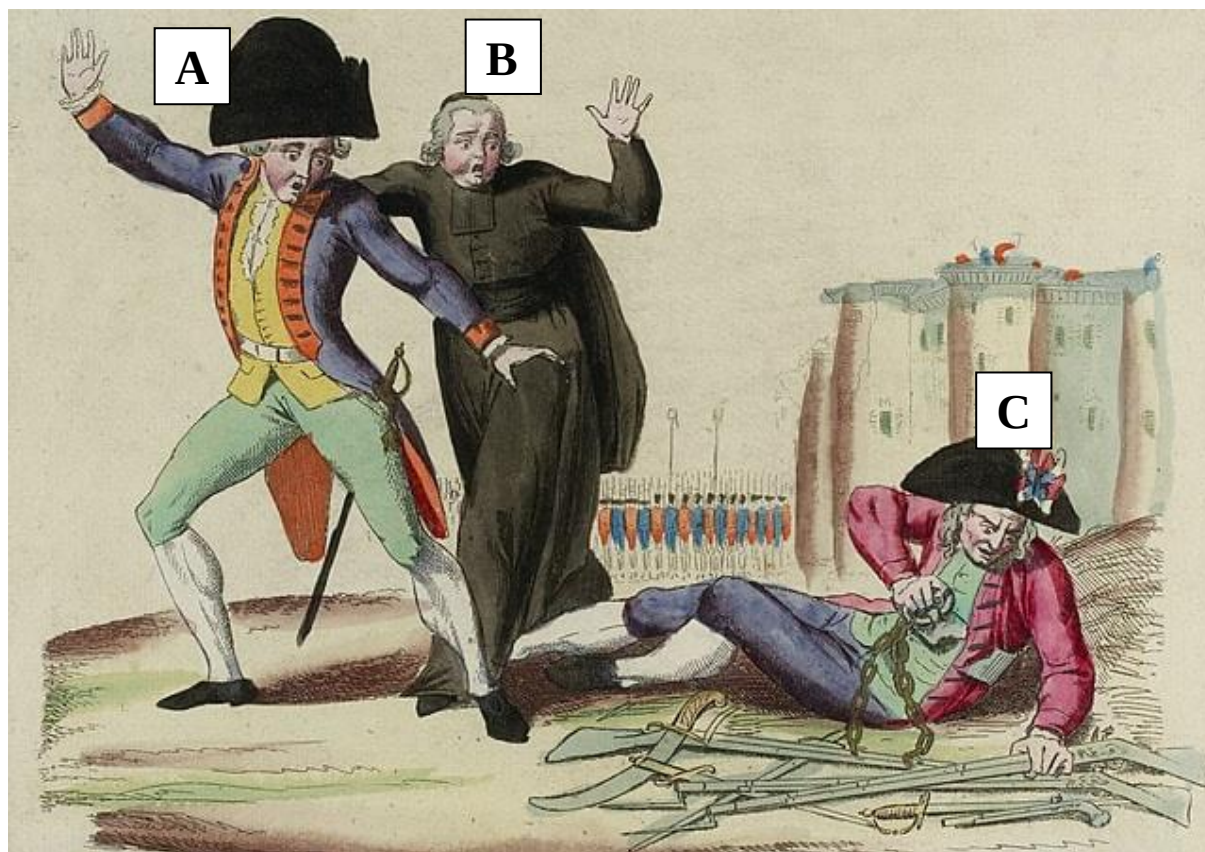
Zadanie 10.2. (0–1 pkt)

/1

Podaj stosowaną przez historyków nazwę wspomnianej w tekście *konfederacji*.

.....

Ilustracja i teksty do zadań 11. i 12.

Na podstawie: [https://\[...\]/wp-content/uploads/2022/10/\[...\]2.jpg](https://[...]/wp-content/uploads/2022/10/[...]2.jpg)

Tekst I

Wśród stanu trzeciego można wyróżnić parę grup społecznych. Do pierwszej z nich należeli bogaci kupcy i przemysłowcy, handlarze niewolników i bankierzy. Byli to także ludzie

wykonujący tzw. wolne zawody: adwokaci, lekarze, nauczyciele, dziennikarze, uczeni, twórcy, a częściej propagatorzy ideologii Oświecenia. Inną grupą było liczne drobnomieszczaństwo, złożone z samodzielnych rzemieślników, drobnych kupców, drugorzędnych urzędników itd. Grupa ta nie miała tych ambicji co opisana powyżej.

Na podstawie: M. Żywczyński, *Historia powszechna* [...], Warszawa 2008, s. 12–13.

Tekst II

Naczelný dowódca Armii Kontynentalnej traktował młodego arystokratę z wielką estymą. W ich wzajemnych relacjach było coś na kształt relacji ojciec–syn. Była jedna kwestia, co do której panowie nie mogli się jednak zgodzić. Ów francuski wolontariusz w Armii Kontynentalnej był zażartym abolicjonistą. 3 grudnia 1781 r. markiz za zgodą Kongresu opuścił kraj, żegnany jako bohater narodowy. Miesiąc później został w blasku sławy uroczystie przywitany przez króla i królową w Wersalu. Patrząc na ich twarze, nie mógł przypuszczać, że za kilka lat stanie na czele rewolucji, która zaprowadzi tę królewską parę na szafot.

Na podstawie: [https://historia.rp.pl/historia/art9312481-\[...\]-bohater-dwoch-swiatow](https://historia.rp.pl/historia/art9312481-[...]-bohater-dwoch-swiatow)

Zadanie 11. (0–2 pkt)

/2

Wybierz literę A–C, którą na ilustracji oznaczono przedstawiciela stanu społecznego, o którym mowa w tekstach I i II. W każdym wierszu tabeli wybierz jedną literę.

11.1.	Tekst I	A	B	C
11.2.	Tekst II	A	B	C

Zadanie 12.1. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Na ilustracji zostało ukazane miejsce, w którym bohater tekstu II został uroczystie przywitany.	P	F
2.	Z obu tekstów wynika, że opisywane społeczeństwa czerpały zyski z niewolnictwa.	P	F
3.	Wspomniany w tekście II władca bywał nazywany Królem-Słońce.	P	F

Zadanie 12.2. (0–2 pkt)

/2

Podaj stosowaną przez historyków nazwę wspomnianej w tekście I pierwszej grupy społecznej oraz imię i nazwisko wspomnianego w tekście II naczelnego dowódcy.

1. Nazwa grupy społecznej:

2. Imię i nazwisko dowódcy:

Mapa i teksty do zadania 13.

Na podstawie: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1d/Polska_\[...\]_i_zabory_mapa_lokalizacyjna.svg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1d/Polska_[...]_i_zabory_mapa_lokalizacyjna.svg)

Tekst I

Niecały rok po upadku insurekcji władcy Austrii, Prus i Rosji podpisali traktat rozbiorowy. Zgodnie z nim Rosja zabrała ziemie na wschód od Niemna i Bugu, Austria przyłączyła część Małopolski z Krakowem oraz część Podlasia i Mazowsza, natomiast Prusy część Mazowsza, Podlasia i Litwy.

Tekst II

Zgodnie z podpisanymi przez trzech zaborców traktatami rozbiorowymi Polska na rzecz Austrii utraciła południową część, aż po rzekę Zbrucz (bez Krakowa), Prusy zagarnęły Warmię, Prusy Królewskie bez Gdańska i Torunia oraz obszar nadnotecki, natomiast Rosja anektowała obszar Rzeczypospolitej położony na wschód od Dźwiny i Dniepru.

Tekst III

Podpisanie traktatu rozbiorowego między władcami Prus i Rosji oraz zatwierdzający go sejm grodzieński spowodowały utratę Gdańska i Torunia oraz ziem: Wielkopolski i zachodniego Mazowsza na rzecz Prus. Natomiast Rosja zagarnęła większą część Białorusi i Ukrainy oraz Podole.

Na podstawie: J.A. Gierowski, *Historia Polski 1764–1864*, Warszawa 1983, s. 70, 71, 89, 101.

Zadanie 13. (0–2 pkt)

/2

Rozstrzygnij, w którym tekście – I, II czy III – zawarte są informacje dotyczące rozbioru Rzeczypospolitej ukazanego na mapie. W uzasadnieniu odpowiedzi podaj dwa argumenty – każdy odnoszący się zarówno do tekstu, jak i mapy.

Tekst:

Uzasadnienie:

1.

.....

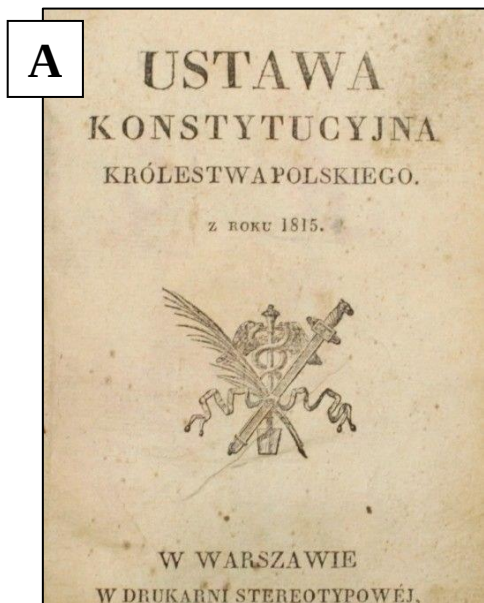
2.

.....

Tekst i ilustracje do zadania 14.

Każdy król, wstępując na tron, wykona przysięgę Bogu i Narodowi na zachowanie konstytucji niniejszej, na pacta conventa, które ułożone będą z dzisiejszym elektorem saskim, jako przeznaczonym do tronu i które, tak jak dawne, wiązać go będą. Osoba króla jest święta i bezpieczna od wszystkiego. Nic sam przez się nie czyniący, za nic w odpowiedzi narodowi być nie może. Nie samowładcą, ale ojcem i głową narodu być powinien i tym go prawo i konstytucja niniejsza być uznaje i deklaruje. Dochody i prerogatywy tronowi właściwe, niniejszą konstytucją dla przyszłego elekta zawarowane, tkniętymi być nie będą mogły. Wszystkie akta publiczne, trybunały, sądy, magistratury, monety, stemple pod królewskim powinny iść imieniem.

Na podstawie: [https://biblioteka.sejm.gov.pl/tek01/txt/kpol/\[...\]](https://biblioteka.sejm.gov.pl/tek01/txt/kpol/[...])

Na podstawie: https://img1.onebid.pl/img/1396/298082_1b.jpg; https://archiwalneopowiesci.ank.gov.pl/wp-content/uploads/2021/04/poz.-4_mniejszy-1024x803.jpg

Zadanie 14.1. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, czy cytowany fragment pochodzi z ustawy, której stronę tytułową zaprezentowano na ilustracji A czy B. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

Zadanie 14.2. (0–1 pkt)

/1

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Cytowany dokument wprowadzał ustrój monarchii

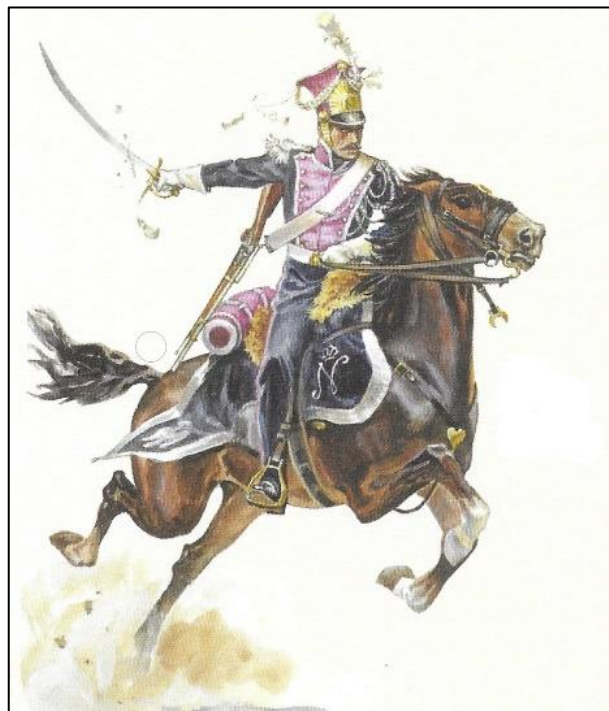
A	absolutnej,	o czym świadczy	1.	brak odpowiedzialności króla przed narodem.
			2.	przysięga króla o zachowaniu konstytucji.
B	konstytucyjnej,		3.	świętość i nietykalność osoby królewskiej.

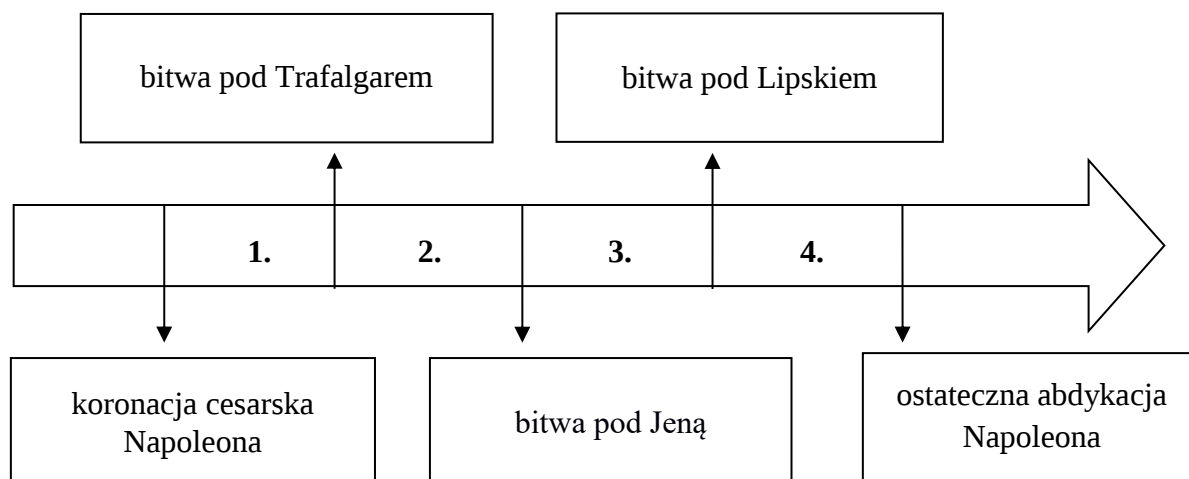
Tekst, ilustracja i taśma chronologiczna do zadania 15.

Napoleon już zbiera armię ogromną,
Jakiej człowiek nie widział i dzieje nie pomną;
Obok Francuzów ciągnie polskie wojsko całe,
Nasz Józef, nasz Dąbrowski, nasze orły białe!
Ileż razy zwodzono! Pamiętasz? gadali:
Napoleon już idzie! I my już czekali!
Gadano: już w Koronie, już Prusaka pobił,
Wkracza do nas! A on, co? Pokój z nimi zrobił!

Na podstawie: A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*,
Kraków 2006, s. 136.

Historia Polski. Atlas ilustrowany, red. W. Sienkiewicz,
E. Olczak, Warszawa 2021, s. 151.

Zadanie 15.1. (0–1 pkt)

/1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia opisane w tekście miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 15.2. (0–1 pkt)

/1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wyniku pokoju, o którym mowa w tekście, doszło do

- A. odesłania żołnierzy polskich na Haiti.
- B. odbudowy Królestwa Polskiego.
- C. utworzenia Legionów Polskich.
- D. powstania Księstwa Warszawskiego.

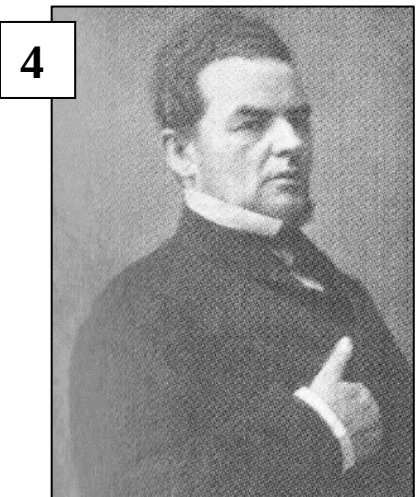
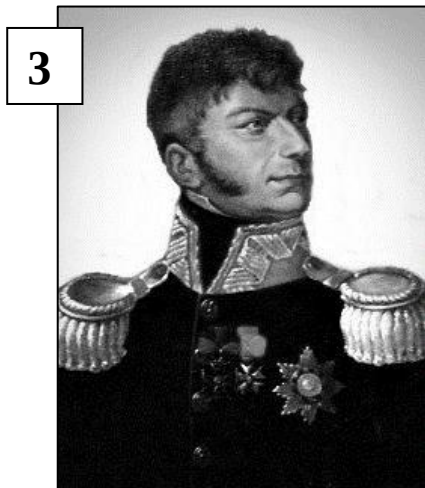
Zadanie 15.3. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W tekście wymieniono m.in. nazwisko autora słów polskiego hymnu narodowego.	P	F
2.	Przytoczona w tekście rozmowa dotyczy oczekiwań wobec wkroczenia armii Napoleona na Litwę.	P	F
3.	Przedstawiony na ilustracji kawalerzysta to żołnierz polski z czasów, o których mowa w tekście.	P	F

Ilustracje i tekst do zadania 16.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 157, 159, 164; <https://wcn.pl/auctions/68/browse?cat=4602>; [https://pl.wikipedia.org/wiki/Monety_\[...\].jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Monety_[...].jpg)

Przy końcu administracji księcia dochód państwa podniósł się z 55 na 88 milionów złotych. W skarbie publicznym była rezerwa około 80 milionów. Budowano gościńce, kopano kanały i inne wykonywano roboty publiczne. Podatki wpływały bez trudności. Przez zaprowadzenie Towarzystwa Kredytowego majątki były z długów oczyszczone. Zaprowadzony Bank Polski ułatwił obywatelom nabycie potrzebnych dla rolnictwa machin, narzędzi gospodarskich i inwentarzy. Otwierane przez niego kredyty fabrykantom dźwignęły przemysł.

G. Chomici, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe. Tematy i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001, s.175.

Zadanie 16.1. (0–1 pkt)

/1

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Osiągnięcia gospodarcze, o których mowa w tekście, były wynikiem działań podjętych przez ministra skarbu, którego portret oznaczono numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 16.2. (0–2 pkt)

/2

Rozstrzygnij, która moneta – oznaczona literą A czy B – obowiązywała w czasach, o których mowa w tekście. W uzasadnieniu odwołaj się zarówno do tekstu, jak i do elementów obu monet.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

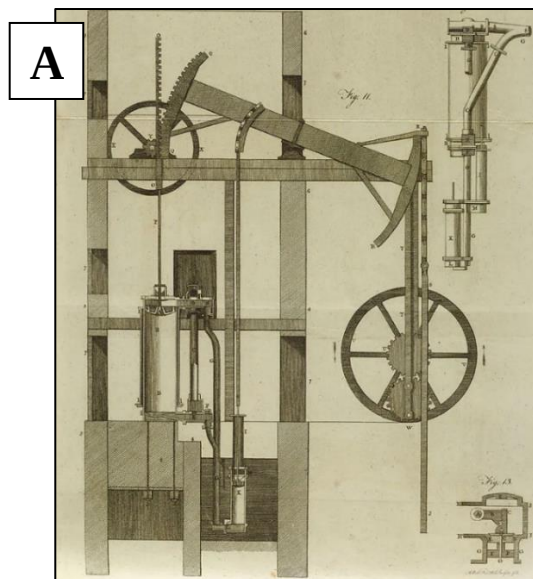
.....

.....

Tekst i ilustracje do zadania 17.

Jeden z egzemplarzy maszyny trafił do rąk mechanika i eksperymentatora na jednym z uniwersytetów. Obserwacje poczynione w czasie naprawy pompy, doprowadziły go do zbudowania własnego modelu, opatentowanego w 1769 roku. Dopiero udane próby zastosowania maszyny w przemyśle skłoniły innych do podjęcia prób wykorzystania jej do napędu okrętów. W 1821 roku otwarto pierwszą regularną linię żeglugową. Nowe statki długo jeszcze nie wyparły żaglowców. Maszyna wkroczyła w okres świetności wraz ze skonstruowaniem lokomotywy. W 1830 roku oddano do użytku pierwszą linię kolejową o znaczeniu przemysłowym.

Na podstawie: J. Skodlarski, *Historia gospodarcza*, Warszawa, 2012, s. 116–117.

Na podstawie: [https://www.britannica.com/technology\[...\]](https://www.britannica.com/technology[...])

Na podstawie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\]/media/Plik:\[...\]/MOD_45136785.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...]/media/Plik:[...]/MOD_45136785.jpg)

Zadanie 17.1. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Ilustracja A przedstawia <i>maszynę</i> , której dzieje rozwoju opisano w tekście.	P	F
2.	Ilustracja B przedstawia przykład <i>nowego statku</i> , powstałego dzięki opisanym w tekście wynalazkom.	P	F
3.	Wspomniane w tekście wydarzenia rozegrały się na terenie Stanów Zjednoczonych.	P	F

Zadanie 17.2. (0–1 pkt)

/1

Podaj nazwisko wspomnianego w tekście *mechanika i eksperymentatora*.

.....

Teksty do zadania 18.

Tekst I

Uważaliśmy, że powstanie jest zupełnie zgubne dla kraju. Mimo to jednak naczelnicy innego stronnictwa, korzystając z rozbudzonego patriotyzmu, doprowadzili tym łatwiej do powstania, że długoletnie gwałty rządu utrzymywały ciągle oburzenie w narodzie, a po ogłoszeniu prawa poborowego ludzie nim zagrożeni woleli ginąć z bronią w ręku na własnej ziemi, niż za cudzą sprawę i na obcej ziemi umierać.

Na podstawie: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 35, Warszawa 1957, s. 27.

Tekst II

Wykorzystując osłabienie najeźdźcy po przegranej wojnie krymskiej, pracował nad spolszczeniem urzędów w Polsce, usuwając resztki śladów epoki poprzedniego cara. Do społeczeństwa odnosił się z pogardą, żądając jedynie posłuszeństwa, które wymuszał gwałtownymi środkami i w niczym nie różnił się od najeźdźców, którzy używali mu w tym celu rąk i aparatu. Czerwonych nienawidził jak wrogów osobistych. Odpłacano mu tym samym. Wyklęty był z narodu, znienawidzony może więcej od najeźdźców. Gdy wybuchło powstanie, śpiewano po obozach: „Bo carowi margraf projekt podał, jak ugasić pożar”.

Na podstawie: J. Piłsudski, *Rok [...], [...]*, s. 13–14;
<https://crispa.uw.edu.pl/object/files/594219/display/Default>

Zadanie 18.1. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Autorzy tekstu I zademonstrowali poglądy typowe dla romantyzmu.	P	F
2.	Wspomnianym w tekście II <i>poprzednim carem</i> był Mikołaj I.	P	F
3.	Autor tekstu II był uczestnikiem wydarzeń, które opisywał.	P	F

Zadanie 18.2. (0–1 pkt)

/1

Podaj nazwisko *margrafa*, którego postawę opisano w tekście II.

.....

Zadanie 18.3. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, czy oba teksty – oznaczone numerami I i II – odnoszą się do okoliczności wybuchu tego samego powstania. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

Ilustracja i tekst do zadania 19.

Na podstawie: [https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-07/\[...\]_FH131040.jpg](https://www.facinghistory.org/sites/default/files/2022-07/[...]_FH131040.jpg)

Francja i Rosja, ożywione w równej mierze pragnieniem zachowania pokoju i nie mając innego celu poza sprostaniem koniecznościom wywołanym atakiem wymierzonym przeciwko jednej z nich, zgodziły się na następujące postanowienia:

1. Jeżeli Francja zostanie zaatakowana przez Niemcy lub przez Włochy przy poparciu Niemiec, Rosja użyje wszystkich będących w jej rozporządzeniu sił do zaatakowania Niemiec. Jeżeli Rosja zostanie zaatakowana przez Niemcy lub przez Austrię przy poparciu Niemiec, Francja użyje wszystkich będących w jej rozporządzeniu sił w celu pokonania Niemiec.

G. Chomicki, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe*, Kraków 2001 s.117–118.

Zadanie 19.1. (0–2 pkt)

/2

Uzasadnij, że ilustracja dotyczy:

1. prób kolonizacji Chin.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

2. wydarzeń z przełomu XIX i XX w.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1 pkt)

/1

Wypisz wymienione w tekście nazwy dwóch państw, których przedstawiciele nie zostali uwzględnieni na ilustracji.

..... i

Zadanie 19.3. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, czy cytowany traktat stanowił etap kształtowania się sojuszu zwanego Trójpzymierzem czy Trójporozumieniem. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

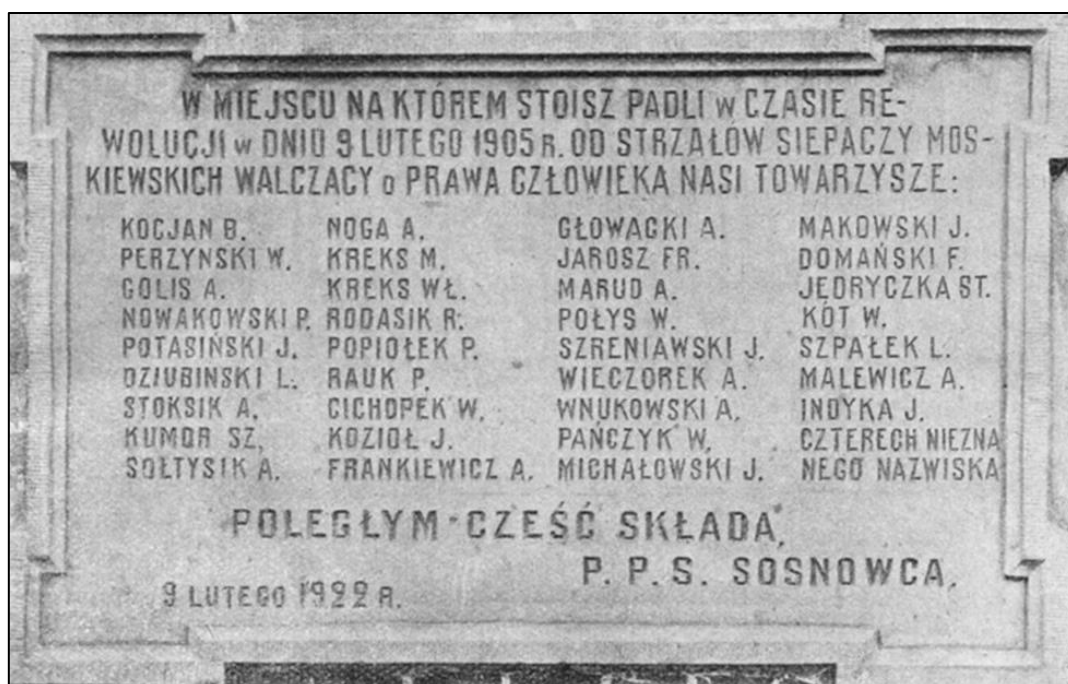
Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Ilustracja i tekst do zadania 20.

Na podstawie: [https://twoje\[...\].pl/wp-content/uploads/2017/02/08_01_v1.jpg](https://twoje[...].pl/wp-content/uploads/2017/02/08_01_v1.jpg)

Wybuchła rewolucja w Rosji, która objęła także Królestwo Polskie. Doszło do strajków, demonstracji oraz starć ulicznych między robotnikami a wojskiem i policją. Na znacznych obszarach wrzenie polityczne ogarnęło także wieś. Do walki o polską szkołę przystąpiła młodzież, organizując strajki szkolne. Polskie partie polityczne różniły się stosunkiem do rewolucji. Marksisci uważali rewolucję w Królestwie za część rewolucji rosyjskiej. Ich celem było obalenie caratu. Wśród socjalistów doszło do rozłamu. Starsi działacze chcieli przekształcić rewolucję w walkę o niepodległość. Endecja była przeciwna walce zbrojnej i rewolucji, uważając, że są one sprzeczne z polskim interesem narodowym (godzą w jedność narodu i grożą ponownym zbliżeniem Rosji z Niemcami). Po ogłoszeniu przez cara zapowiedzi wprowadzenia rządów konstytucyjnych i wyborów do Dumy rewolucja zaczęła wygasać.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 193.

Zadanie 20.1. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, czy upamiętnieni na tablicy towarzysze zginęli w wyniku *starć*, o których mowa w tekście. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 20.2. (0–2 pkt)

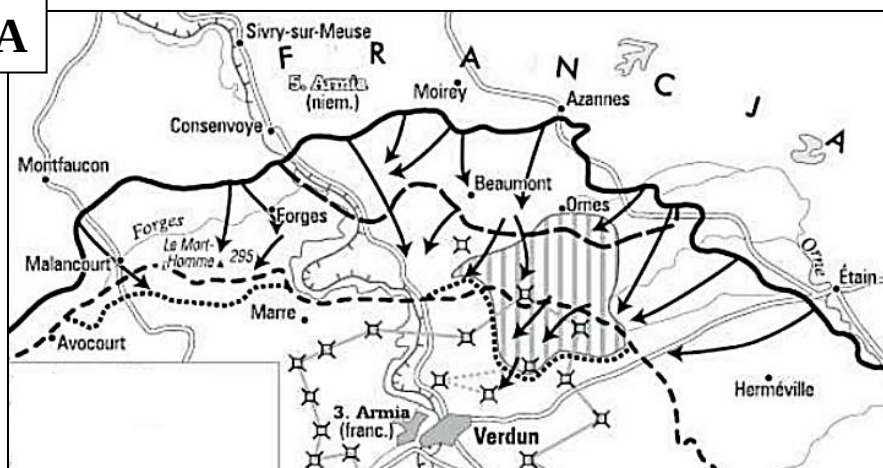
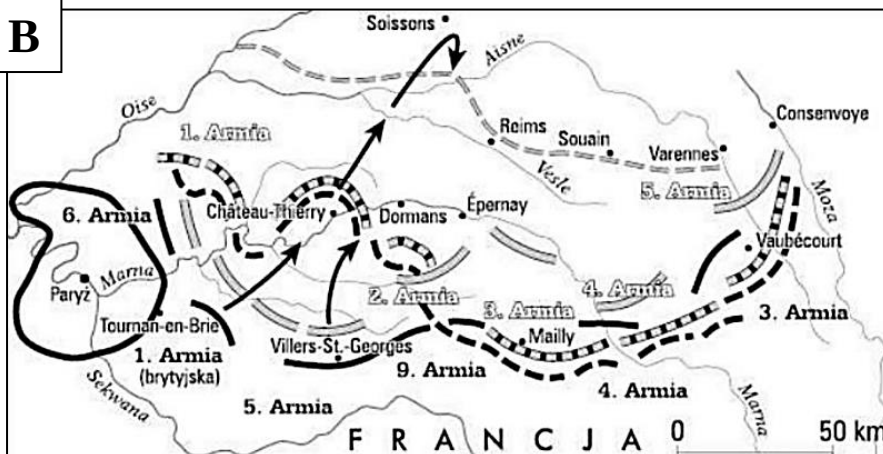
/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Z tekstu wynika, że jednym z motywów opisanych strajków był opór przeciwko rusyfikacji.	P	F
2.	Jednym z przywódców <i>partii politycznej</i> , która była niechętna wspomnianej w tekście rewolucji, był Roman Dmowski.	P	F
3.	Tablica stanowi przykład propagandy komunistycznej.	P	F

Tekst i mapa do zadania 21.

Plan był prosty w swoim zamyśle: najpierw silne uderzenie na Francję, z możliwością pogwałcenia neutralności Belgii (wcześniej brano pod uwagę nawet Holandię), i pokonanie jej w szybkich bojach. Następnie cały impet uderzenia należało obrócić przeciw Rosji i doprowadzić ją także do klęski wojennej. Uderzenie na Zachodzie wiązało się z przewidywaniem, że Francuzi szybciej przeprowadzą mobilizację, niż Rosja na swoich ogromnych przestrzeniach i przy swoich dużych trudnościach komunikacyjnych, a zatem armia francuska podejmie szybciej działania.

A**B**

Na podstawie: J. Tyszkiewicz, E. Czapiewski, *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2010, s. 56, 62, 73.

Zadanie 21.1. (0–1 pkt)

/1

Podaj stosowaną przez historyków nazwę opisanego w tekście *planu*.

.....

Zadanie 21.2. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, która z bitew – przedstawiona na mapie oznaczonej literą A czy B – wywiązała się w wyniku próby realizacji opisanego w tekście *planu*. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

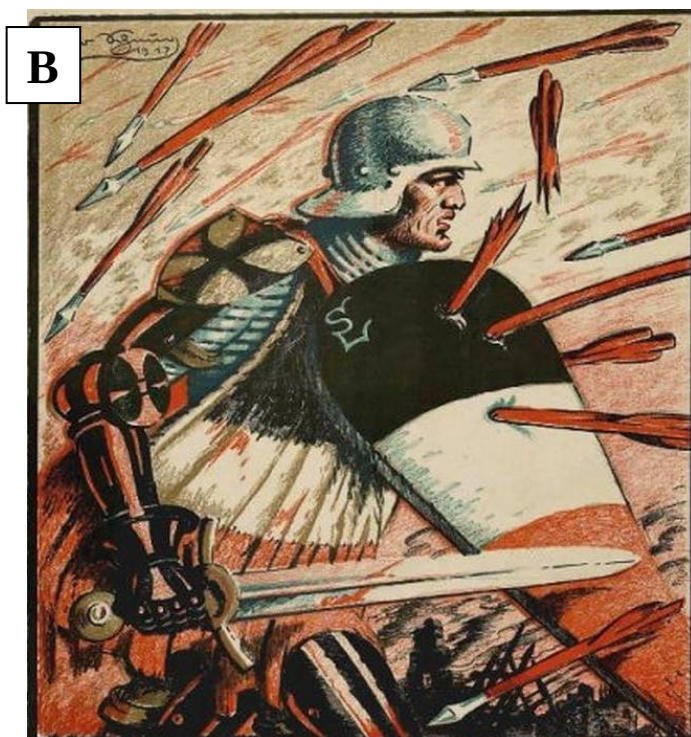
Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Ilustracje do zadania 22.

Na podstawie: [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/07/%22\[...\].%22_\[...\].%21_My_\[...\].%21_Affiche_sur_laquelle_il_est_inscrit_%C2%AB_\[...\]_l%E2%80%99air_%C2%BB_et_%C2%AB_\[...\].%21_Mes_h%C3%A9ros_\[...\].%21_%C2%BB_-\[%2832531176033%29.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/07/%22[...].%22_[...].%21_My_[...].%21_Affiche_sur_laquelle_il_est_inscrit_%C2%AB_[...]_l%E2%80%99air_%C2%BB_et_%C2%AB_[...].%21_Mes_h%C3%A9ros_[...].%21_%C2%BB_-[%2832531176033%29.jpg); <https://m.media-amazon.com/images/I/71ewKKYeESL.jpg>

Zadanie 22.1. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, który z zaprezentowanych plakatów propagandowych z czasów I wojny światowej – oznaczony literą A czy B – ma wymowę antyniemiecką. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu ilustracji.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 22.2. (0–1 pkt)

/1

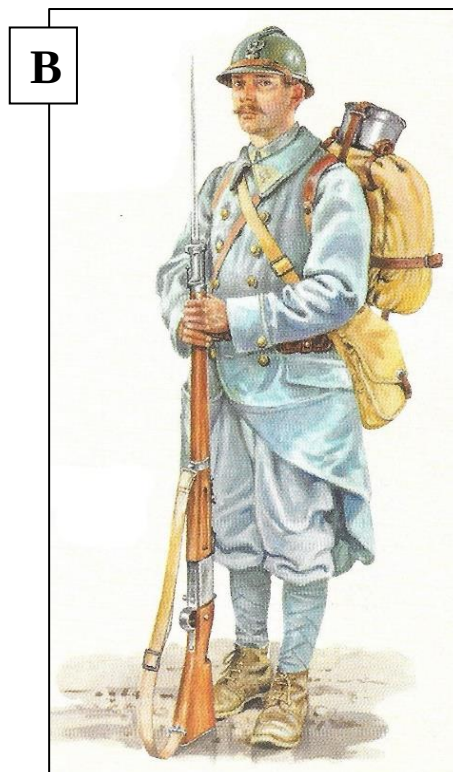
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ukazany na ilustracji A nowy rodzaj broni z czasów I wojny światowej był oparty na wynalazku

- A. Karola Darwina.
- B. Ludwika Pasteura.
- C. braci Lumière.
- D. braci Wright.

Mapa i ilustracje do zadania 23.

Na podstawie: *Historia Polski. Atlas ilustrowany*, red. W. Sienkiewicz, E. Olczak, Warszawa 2021, s. 196–197.

Zadanie 23.1. (0–1 pkt)

/1

Rozstrzygnij, który z oddziałów – reprezentowany przez żołnierza oznaczonego na ilustracji literą A czy B – brał udział w walkach oznaczonych na mapie. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

Zadanie 23.2. (0–2 pkt)

/2

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Mapa przedstawia działania z udziałem sił polskich zarówno walczących po stronie państw centralnych, jak i państw Ententy.	P	F
2.	Na mapie przedstawiono niektóre konsekwencje ogłoszenia dokumentu nazywanego przez historyków <i>aktem 5 listopada</i> .	P	F
3.	Przedstawione na mapie walki zakończyły się klęską wojsk carskich oraz ich odwrotem z Kongresówki.	P	F

Brudnopis